

Ψηφίδες Δημοτικής Ιστορίας

έως τις πανελλαδικά πρώτες δημοτικές εκλογές (25 Οκτωβρίου 1925)

Η τετραετής θητεία των δημοτικών αρχών (με διάρκεια από 1 Οκτωβρίου έως 30 Σεπτεμβρίου του τέταρτου έτους), και ο προσδιορισμός σταθερής ημερομηνίας διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών (πρώτη Κυριακή του Ιουλίου κάθε τέταρτου έτους) είχαν μεν θεσπιστεί ήδη από τον 19^ο αιώνα, όμως μεγαλύτερη προσήλωση επιδείχθηκε στην δι' αναβολών υπέρβαση των θεσμοθετημένων ρυθμίσεων παρά στην τήρηση της κανονικότητας: έτσι αναβολή των δημοτικών εκλογών, με συνακόλουθη παράταση της θητείας των υπηρετουσών δημοτικών αρχών είχε επιβληθεί, τόσο αμέσως πριν, όσο και (ιδίως) μετά την καθιέρωση της τετραετούς θητείας των δημοτικών αρχών και της ρητής ημερομηνίας των δημοτικών εκλογών, ενώ η επιδημία των αναβολών είχε πλήξει και τις εκλογές των (τότε) επαρχιακών συμβουλίων.

Την «παράδοση» της ολιγόμηνης αναβολής και μετάθεσης των δημοτικών εκλογών (για τον μήνα Σεπτέμβριο, αντί του Ιουλίου), που διατηρήθηκε και στην πρώτη δημοτική θητεία του 20^{ου} αιώνα, φιλοδόξησε να τερματίσει το β.δ. της 12-04-1907, ορίζοντας την Κυριακή 1^η Ιουλίου 1907 ως ημέρα διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών «καθ' άπαντας τους Δήμους του Κράτους».

Οίκοθεν νοείται πως επρόκειτο για τους Δήμους του τότε ελληνικού Κράτους (= της «Παλαιάς Ελλάδος»), που αποτελούνταν, σύμφωνα με τον ν. ,ΓΥΛΔ'(3434)/1909, από 16 νομούς· όμως, λόγω των εκρηκτικών, μετά το 1909-1910, εξελίξεων, οι δημοτικές εκλογές αναβλήθηκαν και πάλι, και η θητεία των δημοτικών αρχών παρατάθηκε, αυτή τη φορά όχι για λίγους μήνες, αλλά για ένα έτος (για το 1912, αντί του 1911, έτους κανονικής λήξης της δημοτικής περιόδου).

Πριν από την επέλευση της νέας ημερομηνίας διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών (δηλαδή, πριν από την πρώτη Κυριακή του Ιουλίου 1912) ψηφίζεται ο θεμελιώδης, για την ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση, ν. ,ΔΝΖ'(4057)/1912, που επανέφερε στο αυτοδιοικητικό προσκήνιο τις (καταργηθείσες από την οθωνική αντιβασιλεία) Κοινότητες, και ανέθεσε τον προσδιορισμό της ημερομηνίας των επόμενων δημοτικών εκλογών σε (υπό έκδοση) β.δ., παρατείνοντας, έτι περαιτέρω, την θητεία των δημοτικών αρχών που είχαν εκλεγεί το 1907.

Ακριβώς στις παραμονές του πρώτου βαλκανικού πολέμου εκδίδεται (με την υπογραφή του τότε Διαδόχου Κωνσταντίνου, ως αντιβασιλέως) το β.δ. της 03-09-1912, που ορίζει ως ημέρα διεξαγωγής των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών την Κυριακή 4 Νοεμβρίου 1912· όμως, στην διάρκεια της «προεκλογικής περιόδου» κηρύσσεται (05-10-1912) ο βαλκανικός πόλεμος και, αναγκαστικά, οι προγραμματισμένες δημοτικές και κοινοτικές εκλογές αναβάλλονται, με νόμο (,ΔΡΙΖ'(4117)/1912), που υπογράφει, στην άρτι απελευθερωθείσα Κοζάνη, ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄, ακριβώς την ημέρα της απελευθέρωσης της Βέροιας και της Κατερίνης (16-10-1912).

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚ. ΜΠΟΥΛΑΧΑΝΗΣ

ΥΠΕΡΑΝΩ ΟΛΩΝ Η ΠΑΤΡΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΥΑΓ. Ν. ΜΗΛΙΑΔΗΣ

ΜΕΣΗΜΕΡΙΑ
ΔΕΥΤΕΡΑΣ
26
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
1925

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ—ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΑΚΟΥ 87

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ 10

ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. ΓΡΑΦΕΙΟΝ 4-76 ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ 5-76

ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΞΕΛΕΓΗ Ο κ. ΣΠ. ΠΑΤΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ Ο κ. Τ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΝ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΞ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ. - ΕΠΕΚΡΑΤΗΣΕ ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΣ

ΙΔΟΥ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΩΣ Η ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΕΩΣ

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΚ ΤΩΝ ΧΘΕΣΙΝΩΝ ΔΗΜΟΤ. ΕΚΛΟΓΩΝ

ΒΑΡΥΣΗΜΑΝΤΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΓΚΑΛΟΥ

Ο κ. Πρωθυπουργός διαβάζει την νύκτα της συνέντευξης με το β.δ. 4117/1912, εκφράζει το πόσο χαρούμενος είναι για την επιτυχία των εκλογών, λέγοντας ότι η νίκη αυτή είναι η νίκη της δημοκρατίας και της ειρήνης.

— Ο κ. Πρωθυπουργός, είπε ο κ. Πρωθυπουργός, είναι ανήλικος, ακόμη από την άσχημη περίοδο που ζούμε με το περσικό...

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΕΙ ΚΑΤΑΠΑΝΚΤΟΙ

Αυτονόητο είναι πως όλα όσα έχουν εκτεθεί μέχρις εδώ συνιστούν (και μάλιστα εκ πλαγίου), για τους Δήμους και τις Κοινότητες των «Νέων Χωρών» (Ηπείρου, Μακεδονίας, Θράκης, Νήσων Αιγαίου, Κρήτης), μια μορφή αυτοδιοικητικής «προϊστορίας». Ούτε οι (αρχικά προσδιορισθείσες για την 4η Νοεμβρίου 1912) εκλογές, ούτε η αναβολή τους, μπορούσαν να έχουν εφαρμογή στους Δήμους και τις Κοινότητες, που απελευθέρωνε, το 1912-1913, ο ελληνικός στρατός και στόλος, και που, τα πρώτα χρόνια της ελεύθερης ζωής τους, δεν αποτελούσαν καν επίσημα αναγνωρισμένα νομικά πρόσωπα (οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης) του Κράτους. Οι «Νέες Χώρες» θεωρούνταν «στρατιωτικώς κατεχόμενες χώρες» και έτσι τις μεταχειρίζεται ο ν. ,ΔΡΛΔ'(4134)/1913, που ρυθμίζει τα της πολιτικής διοίκησής τους και ορίζει πως οι υφιστάμενες, κατά την απελευθέρωσή τους, τοπικές (δημοτικές και κοινοτικές) αρχές διατηρούνται, κατά κανόνα, στην θέση και στα αξιώματα, που κατείχαν και κατά την εκπνοή της οθωμανοκρατίας.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
ΠΕΤΡΟΣ Α. ΛΟΥΒΑΡΗΣ
Β. Α. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ
ΔΙΑΚΕΡΙΣΤΗ
Θ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

*Αριθ. Τηλεφώνου 179

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΩΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ
25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1925

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ
*Οδός Ερμού 17

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΤΗΣ ΑΥΡΙΟΝ

Η ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΕΚΔΑΟΥΤΑΙ ΣΟΦΡΟΝ

Στους Δήμους και τις Κοινότητες, όμως, της Παλαιάς Ελλάδος προκηρύχθηκαν (το 1913) και διεξήχθησαν (στις 09-02-1914) οι πρώτες, μετά από 7 χρόνια, αλλά και οι πρώτες, υπό την ισχύ του (ιδρυτικού τους) ν. ,ΔΝΖ'(4057)/1912, αυτοδιοικητικές εκλογές· ενώ, στους (de facto) Δήμους και Κοινότητες των «Νέων Χωρών» η διεξαγωγή παρόμοιων εκλογών (που, άλλωστε, δεν προβλέπονταν, γι' αυτούς, στο από 18-12-1913 β.δ.) ήταν ανέφικτη, τόσο λόγω των επικρατούσων, στις «Νέες Χώρες» συνθηκών, όσο και λόγω των προφανών οργανωτικών ατελειών και αδυναμιών των αντίστοιχων Δήμων και Κοινοτήτων.

Πάντως, στους υφιστάμενους στις «Νέες Χώρες» Δήμους (έστω και αν δεν αποτελούσαν επίσημα αναγνωρισμένους οργανισμούς του ελληνικού Κράτους) επεκτάθηκε, χωρίς καθυστερήσεις, η ισχύς τόσο του ν. ,ΔΝΖ'(4057)/1912, όσο και του ν. ,ΔΡΙΖ'(4117)/1912 [: «Περί αναβολής των εκλογών των δημοτικών και κοινοτικών αρχών»]: έτσι, η διενέργεια δημοτικών και κοινοτικών εκλογών στις «Νέες Χώρες» αναβάλλεται και η προκήρυξή τους επαφίεται στην έκδοση σχετικού β.δ., ενώ η υπηρεσία των υφιστάμενων δημοτικών αρχών παρατείνεται μέχρι την εγκατάσταση της εκλεχθισόμενης νέας δημοτικής αρχής.

Στα τέλη του 1917 ο ν. 1051 ρυθμίζει τα της συστάσεως και διοικήσεως των δήμων και κοινοτήτων στις Νέες Χώρες: ως προς την σύσταση των Δήμων επαναλαμβάνει την διάταξη του άρθρου 1 του ν. ,ΔΝΖ'/1912: «Δήμοι είναι α') αι πρωτεύουσαι των Νομών, β') αι πόλεις αι έχουσαι άνω των 10.000 κατοίκων.» (άρθρο 1)· ως προς την σύσταση των Κοινοτήτων αρκείται σε μια γενική διατύπωση, αφήνοντας ευρύτατα περιθώρια δράσης και πρωτοβουλίας στην Διοίκηση: «Κοινότητα δύναται ν' αποτελέση πας μόνιμος συνοικισμός» (άρθρο 2)· ενώ, παράλληλα, αφενός προσδιορίζει τον τρόπο αναγνώρισης των Δήμων και Κοινοτήτων των Νέων Χωρών «Οι δήμοι και αι κοινότητες των νέων χωρών αναγνωρίζονται δια Β.Δ., προκαλουμένου υπό του Υπουργού των Εσωτερικών» (άρθρο 3)· και αφετέρου παρατείνει, μέχρι την δι' εκλογών ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών, την θητεία των υφιστάμενων (δηλαδή των διορισμένων) δημοτικών-κοινοτικών αρχόντων: «Μέχρι της μετ' εκλογάς εγκαταστάσεως δημοτικών και κοινοτικών αρχών, οι εν ταις νέαις χώραις υφιστάμενοι δήμοι και κοινότητες εκπροσωπούνται υπό των υφισταμένων δημοτικών και κοινοτικών αρχών. Πάσα δε απόφασις αυτών χρήζει της εγκρίσεως της Διοικητικής αρχής.» (άρθρο 17).

Οι πολεμικές περιπέτειες και οι καταστροφές που ακολούθησαν υπαγόρευαν την διατήρηση (ή αντικατάσταση δια νέων διορισμών) των διορισμένων δημοτικών αρχών, έως ότου ορίζεται ως ημέρα διεξαγωγής των δημοτικών και κοινοτικών η Κυριακή 25 Οκτωβρίου 1925. Παρά τις περί του αντιθέτου φήμες και πληροφορίες, οι εκλογές, αυτή τη φορά, διεξήχθησαν, αποτελώντας για μεν τους Δήμους και τις Κοινότητες της Παλαιάς Ελλάδας τις πρώτες μετά από 11 χρόνια εκλογές, για δε τους Δήμους και τις Κοινότητες των Νέων Χωρών τις πρώτες από την σύστασή τους εκλογές.

Από τις εκλογές αυτές αναδείχθηκαν οι Δημοτικές Αρχές και οι Δήμαρχοι που συγκρότησαν, το 1927, το ιστορικό Α' Συνέδριό τους, το ιδρυτικό της Ενώσεως των Δήμων της Ελλάδος:

Το ιστορικό Α' Συνέδριον των Δημάρχων της Ελλάδος εις τό Ξεγον

Η «Ένωση τῶν Δήμων τῆς Ἑλλάδος» (ΕΔΕ) ιδρύθηκε με το Ψήφισμα τῆς 03-11-1927 τοῦ Α΄ Συνεδρίου τῶν Δημάρχων τῆς Χώρας.

Αναγνωρίστηκε ὡς αυτοτελές νομικό πρόσωπο με τὸ ἀρθρο 52 τοῦ ν. 4108/20-03-1929 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τῆς νομοθεσίας περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων» (ΦΕΚ Α΄ 109/20-03-1929).

Καταργήθηκε με τὸ ν.δ. 71/17-05-1941 «Περὶ καταργήσεως τῆς Ἑνώσεως τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ Α΄ 172/23-05-1941) τῆς κατοχικῆς Κυβέρνησης.

Επανιδρύθηκε, ὡς «Κεντρικὴ Ἑνωσις Δήμων καὶ Κοινοτήτων Ἑλλάδος» (ΚΕΔΚΕ) με τὸ ν.δ. 2189/15-08-1952 «Περὶ ιδρύσεως Τοπικῶν Ἑνώσεων καὶ Κεντρικῆς τοιαύτης τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ Α΄ 220/15-08-1952).

Διαλύθηκε καὶ επανασυνεστήθη, ὡς «Ἑνωσις Δήμων καὶ Κοινοτήτων Ἑλλάδος» (ΕΔΚΕ), με τὸν α.ν. 477/22-07-1968 «Περὶ συστάσεως Ἑνώσεως Δήμων καὶ Κοινοτήτων Ἑλλάδος» (ΦΕΚ Α΄ 164/24-07-1968) τῆς δικτατορικῆς Κυβέρνησης.

Επανιδρύθηκε, ὡς ΚΕΔΚΕ, με τὸν ν. 215/17-11-1975 «Περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ τοῦ Ν. Δ/τος 2189/152 “Περὶ ιδρύσεως Τοπικῶν Ἑνώσεων καὶ Κεντρικῆς τοιαύτης τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος”, ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μέχρι τῆς 20^{ης} Ἀπριλίου 1967, τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως ἐνίων διατάξεων αὐτοῦ, ὡς καὶ καταργήσεως συναφῶν διατάξεων» (ΦΕΚ Α΄ 260/20-11-1975).

Καὶ μετεξελίχθηκε σε «Κεντρικὴ Ἑνωσις Δήμων Ἑλλάδας» (ΚΕΔΕ), με τὸ ἀρθρο 282 §§ 9-11 τοῦ ν. 3852/04-06-2010 «Νέα Ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Αυτοδιοίκησης καὶ τῆς Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα “Καλλικράτης”» (ΦΕΚ Α΄ 87/07-10-2010).

«Εἶναι εὐμορφον θέαμα ἡ πατρίς, μὲ τοὺς γενικούς τῆς θεσμούς, μὲ τὴν κεντρικὴν τῆς ἀρχὴν ἐπισκιάζουσαν ὅλον τὸ κράτος· ἀλλὰ καθὼς τὸ κοινωνικὸν αἶσθημα ἐπεκτείνόμενον καθ’ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, διὰ τὰ ὀρίσθη καὶ τὰ ἀναπτυχθῆ ἔχει χρεῖαν ὀρίων, καὶ ἀναγκάζεται νὰ περιληφθῇ ἐντὸς ἐπικρατείας τινος· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ἐπικράτεια, διὰ τὰ κυβερνηθῇ καλῶς, καὶ νὰ εἰσδύσῃ καθ’ ὅλα τὰ μέρη ὁ κοινωνισμὸς καὶ τὸ εὐδιοίκητον, ἔχει ἀνάγκην χωρισμοῦ καὶ διαιρέσεως. Προέρχεται ἴσως ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν· ἀλλὰ πέραν τινῶν ὀρίων, ἡ ἀνθρώπινος διάνοια καθὼς καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἶσθημα, ἐξασθενοῦσιν ἐξαπλούμενα· διὰ τοῦτο ἡ διαίρεσις καὶ ὁ χωρισμὸς ἔρχεται εἰς βοήθειαν τῆς ἀδυναμίας μας.

Καὶ ὁ πατριωτισμὸς αὐτὸς διαχέεται μὲν ἐφ’ ὅλον τὸ κράτος, ἡ καρδιά πάλλῃ ἀδιαιρέτως διὰ τὴν γενικὴν πατρίδα, ἀλλὰ ἡ γενικὴ πατρίς εἶναι μακράν, τὸ γενικὸν αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ εἶναι ἀπέραντον· διὰ τοῦτο ἡ καρδιά ἔχει ἀνάγκην ὀρμητηρίου τινος καὶ σταθμοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἀναπαύεται τρόπον τινα εἰς συμβεβηκότα ὑλικώτερα, συνδεόμενα μὲ τὰ ἀτομικά του συμφέροντα καὶ μὲ τὴν καθημερινὴν τοῦ ζωὴν· καὶ ἡ φροντίς καὶ ἡ σπουδὴ περὶ τῶν δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν πραγμάτων χρησιμεύει ἐνταυτῷ ὡς ὀρμητήριον, καὶ ὡς σταθμὸς τοῦ πατριωτισμοῦ.»

Περικλῆς Ἀργυρόπουλος, *Δημοτικὴ Διοίκησις ἐν Ἑλλάδι*, ἐν Αθήναις, ἐκ τῆς Φιλολάου Τυπογραφίας, 1843, σελ. α΄-β΄.

Επιμέλεια: Απόστολος Ἰωσηφίδης, Στέλεχος ΠΕΔ κεντρικῆς Μακεδονίας